

MERI

Toisin kuin foinikialaiset ja kreikkalaiset, israelilaiset eivät olleet merikansaa. Salomon (1. Kun. 9:26) ja Josafatin (1. Kun. 22:49) merihankkeet eivät saaneet jatkoa. Hajaannuksen kokemus oli tarpeen, jotta ”saaret” tulivat Israelin maantieteelliseen horisonttiin (Jes. 41:1; Jes. 49:1) ja juutalaiset tottuivat pitkiin merimatkoihin (Joon. 1:3). Tämä oli jo toteutunut UT:n aikana (Matt. 23:15), ja hajaannuksessa elänyt juutalainen Paavali piti luonnollisena kulkea Välimerellä evankeliumia julistaakseen. Kuitenkin jo varhaisimmista ajoista lähtien meri esiintyy raamatullisissa teksteissä määrätyn uskonnollisen merkityksen saaneena.

1. Myyttisestä hirviöstä Jumalan luoduksi olennoiksi. Jokainen ihminen tuntee meren äärellä valtavan, kesytettämättömän voiman; kun se pääsee valloilleen, se on kauhistuttava ja uhkaa merillä kulkevia (Ps. 107:23–30) samoin kuin rannikkoseutuja, jotka se voi milloin tahansa peittää alleen (vrt. Tuom. 7:11; Tuom. 9:11, 15). Juuri tämän meren, mannerta ympäröivän kosmisen valtameren, Mesopotamian mytologia personifioi hirviömäisenä Petona. Tiamat-nimisenä tämä lohikäärme edusti kaoottisia ja tuhoavia voimia, jotka järjestyksen jumalan Mardukin oli nujerrettava, jotta hän voisi järjestää maailmankaikkeuden. Ugaritin mytologiassa puolestaan Yam, Meri-jumala, asetettiin vastakkain Baalin kanssa taistelussa jumalallisen maailman herruudesta.

Raamatussa sitä vastoin meri alennetaan pelkän luodun olennon asemaan. Luomiskertomuksessa Jahve jakaa syvyyden (Tehom) vedet kahtia (1. Moos. 1:6 f.) niin kuin Marduk teki Tiamatin ruumiille. Kuva on kuitenkin täysin riisuttu myyttisestä luonteestaan, sillä kaikkivaltiaan Jumalan ja alkujen vesikaaoksen välillä ei enää käydä taistelua. Järjestäessään maailman Jahve asetti vesille kertakaikkisen rajan, jota ne eivät enää ylitä ilman hänen käskyään (1. Moos. 1:9 f.; Ps. 104:6–9; Sananl. 8:27 ff.). Viisaukskirjat kuvaavat mielellään tätä maailmanjärjestystä, jossa merellä on oma paikkansa, ja käyttävät siihen alkeellisen luonnontieteen tietoja: maa lepää alemman syvyyden vesien varassa (Ps. 24:2), ja nämä vedet nousevat maan läpi raviten lähteitä (1. Moos. 7:11; 1. Moos. 8:2; Job 38:16; 5. Moos. 33:13) ja ovat yhteydessä valtameren vesiin. Näin meri palautetaan paikalleen luotujen joukossa, ja sitä kutsutaan yhdessä kaikkien muiden kanssa ylistämään Luojaansa (Ps. 69:35; Dan. 3:78).

2. Meren uskonnollinen symboliikka. Tässä hyvin vakaassa opillisessa näkökulmassa pyhät kirjoittajat voivat aivan turvallisesti ottaa uudelleen käyttöön vanhoja myyttisiä kuvia, joista niiden myrkkä on riisuttu. Pronssinen meri (1. Kun. 7:23 ff.) tuo ehkä temppelin jumalanpalvelukseen alkuperäisen valtameren kosmisen symboliikan, jos se todella kuvaa sitä. Raamattu käyttää kuitenkin mieluummin toisenlaista symbolien ryhmää. Meren syvyyden vedet tarjoavat sille kuvaavimman kuvan kuolemanvaarasta (Ps. 69:3), sillä niiden pohjan ajatellaan olevan lähellä sheolia (Joon. 2:6 f.). Lopuksi meren yllä leijuu yhä paha, epäjärjestynyt ja ylpeä voima, jota myyttisten Petojen hahmo toisinaan yhä edustaa. Silloin meri symboloi vihamielisiä voimia, jotka Jahven on voitettava, jotta hänen suunnitelmansa pääsisi voitolle.

Tällä eeppisellä kuvastolla on kolme sovellusta. Ensinnäkin Jumalan luomistyö kuvataan toisinaan runollisesti alkuperäisen taistelun piirteiden avulla (Jes. 51:9; Job 7:12; Job 38:8–11). Useammin symboli saa historiallisen merkityksen. Näin historiallinen kokemus eksoduksesta, jossa Jahve kesyttää Punaisenmeren kuivin jaloin raivatakseen kansalleen tien (2. Moos. 14–15; Ps. 77:17, 20; Ps. 114:3, 5), muuttuu Jumalan voitoksi suuren syvyyden lohikäärmeestä (Jes. 51:10); samoin kapinaan Jumalaa vastaan nousseiden pakanakansojen pauhu rinnastetaan merten kohinaan (Jes. 5:30; Jes. 17:12). Lopuksi myöhäisten apokalypsien saatanaaliset voimat, joita Jumala käy viimeisessä taistelussa vastaan, saavat piirteitä, jotka muistuttavat babylonialaista Tiamatia: ne ovat suurista syvyyksistä nousevia Petoja (Dan. 7:2–7). Mutta Luoja, jonka kosminen kuninkuus on alusta asti kyennyt kesyttämään meren ylpeyden (Ps. 65:8; Ps. 89:10; Ps. 93:3 f.), hallitsee myös historiaa, jossa kaikki epäjärjestyksen voimat kuohuvat turhaan.

3. Kristus ja meri. Meren uskonnollinen symboliikka ei jää UT:ssa huomiotta. Tämä näkyy jo evankeliumeissa. Meri pysyy demonisena paikkana, johon lumotut siat syöksyvät (Mark. 5:13 rinnakk.). Myrskyävänä se pelottaa ihmisiä yhä, mutta Jeesus osoittaa sitä vastapäätä jumalallisen voiman, joka voittaa luonnonvoimat: hän tulee omiensa luo kävellen meren päällä (Mark. 6:45 f.; Joh. 6:19 f.), tai tyynnyttää sen sanalla, jolla hän manaa sen hiljaiseksi: ”Vaikene! Ole vaiti!” (Mark. 4:39), ja opetuslapset tunnistavat, että hänessä on yli-inhimillinen läsnäolo (Mark. 4:41). Ilmestyskirja ei tyydy liittämään merta niihin pahoihin voimiin, joita Kristus-Herran on kohdattava historian kuluessa (Ilm. 13:1; Ilm. 13:11). Kuvaillessaan uutta luomakuntaa, jossa hänen kuninkuutensa toteutuu täyteydessään, se viittaa erääseen ihmeelliseen päivään, jolloin ”merta ei enää ole” (Ilm. 21:1). Meri siis katoaa saatanaalisena syvyytenä ja epäjärjestyksen voimana. Siellä ylhäällä säilyy kuitenkin kristallimeri (Ilm. 4:6), joka levittäytyy silmäkantamattomiin jumalallisen valtaistuimen edessä, valon täyttämän rauhan vertauskuvana uudistuneessa maailmankaikkeudessa.

JdF & PG

Katso myös: → Antikristus AT I – baptême I – Pedot ja Peto I – eau IV 2 – feu NT I 3 – sel I